

A Bányász

A Magyarországi Bánya- és Kohómunkások Gazdasági Szövetségének Hivatalos Közlönye.

Felelős szerkesztő:
CSÓKA VENDEL.
Kiadó: **FAJD PÁL.**
Telefon szám: 46.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Salgótarján, Vasút-utca 4. szám.
Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Előfizetési ár 1/4 évre 80 fill. (10.000 K)

Egyes szám ára 16 fillér. (2000 K.)

Bérredukció a pécsvidéki kerületben.

A pécsvidéki, baranyai és tolnai bányakerületekben a munkabérek 10 és 20 százalékkal redukáltak azzal az indoklással, hogy a nyár folyamán nincs a vállalatoknak oly alkalmuk a termelt szén értékesíteni, mint a tél folyamán.

Amikor ez a hír eljutott hozzánk, nagyon furcsán hangzónak találtuk és sehogy sem tudtuk elhinni, lehetséges-e az, hogy milliárdokkal rendelkező nagy vállalatok ilyen ürüggyel képesek legyenek arra, hogy a munkásoktól a már előzőleg élvezett munkabérekől levonjanak csak azért, hogy a vállalatok mérlegszámlái meg ne billenjenek, illetve a megszokott nagy profitot ne veszélyeztessen.

Ennek ellenőrzésére kiutaztunk a helyszínre, ahol sajnálattal kellett meggyőződnie a valóságról, amelynél fogva a Dunagőzhajózási bányatársulat 10 százalékkal, a salgótarjáni kőszénbánya rt. nagymányoki és szászvári telepein 20 százalékot, a komlói kincstári bánya szintén 20 százalékot vont le az eddig élvezett munkabérekől. Ezek között legfelháborítóbb a komlói kincstári bányának a bérredukciója, ahol mikor a munkásoknak tudomására adták a bérlevonást, ezt azzal az ijesztéssel tették, hogy vagy el kell bocsájtani 200 embert, vagy hetenkint csak 4 műszakot dolgoznak, vagy pedig megnyugszanak a 20 százalék levonásban.

Nem tudjuk megérteni miként tudja a kincstári bánya ezt a három kifogást összehozni. Mert vagy tényleg el kell bocsájtani 200 munkást, vagy csak heti 4 műszakot teljesíthetnek, ehhez azonban a harmadiknak, vagyis a bérredukciónak semmi köze sincsen. Mert ha a munkás kevesebb műszakot dolgozik, vagy kevesebb létszámmal dolgozik, az egyes munkásra ugyanannyi munka esik mint azelőtt, tehát akkor ugyanannyi bérnek is kell kijárni.

Azt, hogy a magántőke igyekszik a profitot minél magasabbra növelni, ezt meg tudjuk érteni, mert ez a tőke természetében van, azonban egy kincstári bánya, mely az állam tulajdona, nem állhat be vezetőnek, nem szolgálhat például a tőkének, hogy miként kell a munkásságot kizsákmányolni, sőt az államnak kötelessége, amikor a munka és a tőke harcban áll a mel-

tányosság és az emberi érzés, ugyancsak az államfogalmak azt diktálják, hogy abban a harcban az államnak kötelessége a gyengébb fél oldalára állni és védelmébe venni az erősebb tőkével szemben. Mert hiszen az államnak elsőrendű érdeke, hogy az állam polgárai becsületes és tisztességes megélhetést találjanak az állam keretében, mert minden államnak a hatalma annál nagyobb, minél nagyobb jólétben és megelégedettségben élnek polgárai.

Már pedig ott nem lehet jólétről és megelégedettségről beszélni, ahol a munkabéreket redukálják, holott a nem redukált munkabérek sem tettek ki többet, mint a mai megállapított indexszámnak a kétharmada úgy, hogy azok a munkások, akiknek a béreiket redukálták, az index számoknak csak a felét érik el.

Különösen nem tudjuk megérteni a bérredukciót most, amikor állandóan visszhangzik az ország különösen a népjóléti és munkaügyi miniszter hangjától, amellyel folyton azt hangoztatják, hogy a kormány a szociális törvényeknek a sorozatát fogja megvalósítani.

A kormánynak legsürgősebb kötelessége, hogy ezt a bérredukciót a komlói üzemnél megszüntesse és a munkásságnak április 1-től járó elvont munkabérét azonnal kifizettesse. Nem tudjuk elhinni, hogy a kormány illetékes faktorainak tudomása lett volna ezen bérredukcióról, mert hihetetlenül hangzik az, hogy ugyan akkor, amikor szociális intézkedéseket, szociális intézményeknek a megvalósítását forszírozza, akkor egy ilyen antiszociális intézkedéssel szavahihetőségét tenné kockára. Sokkal valószínűbbnek tartjuk azt, hogy egyes urak ezen cselekedetükkal kívánják a kormány előtt bizonyítani az ő szükségességüket, rámutatva arra, hogy milyen jól értenek a racionális gazdálkodáshoz. Ugy érezzük, hogy a kormány most, amikor tudomására hozzuk ezen elkövetett lelketlenséget, azonnal intézkedni fog, hogy ezt a visszas helyzetet megváltoztassa. Az államnak az az érdeke, hogy az állami üzemeknél kimutassa, hogy igenis lehet szociális üzemeket vezetni, hogy ezzel is példával járjon elő a magánvállalatok előtt. A kormánynak meg kell ezt mutatni még akkor is, ha a nehezkesebb állami

adminisztráció és bürokrácia következtében nem tud nyereséget kimutatni, mert hogy kívánhatunk a magánvállalatoktól emberséges megértést, szociális gondolkozást, amikor ezt egyes túlbuzgó urak a kormány nevében megcsúfolják.

A komlói munkásság a múlt vasárnapon hangosan adott kifejezést elkeseredésének és elégedetlenségének és a komlói munkásság elég erősnek érzi magát szervezetében, hogy amennyiben ezen embertelenséget felülről meg nem szüntetik, úgy ő maga fog kiállni a küzdőtérre. Nem fenyegetésként hangoztatták a komlói bányamunkások ezen elhatározásukat, azonban az a keserűség és az a megaláztatás váltotta ki belőlük, amelyben részesültek. Felhívjuk a kincstári bányák érdekelt vezetőit és a kormány figyelmét, szíveleljék meg a bányamunkásoknak ezt a kívánságát és teljesítsék.

Ugyancsak különös állapotok uralkodnak a Dunagőzhajózási társulat szénbányáiban, ahol a béreket 10%-kal redukálták, ugyancsak redukálták a műszakok számát is. Ugy, hogy itt minden különösebb indoklás nélkül tisztán csak azzal indokolták, hogy a szénelhelyezés terén merültek fel nehézségek, ezért redukálták a béreket és redukálták a műszakok számát. Ez munkaadói és kereskedői beállításnak elég jól hangzik, azonban ugyan akkor, amikor a munkabéreket és a műszakokat redukálták, ugyanakkor kényszerítik a munkásokat, hogy a redukált számú műszakok mellett pótműszakot teljesítsenek. Ez már azután egyenesen rámutat a tőke kapzsiságára, mert ez által az üzemköltséget redukálja és azért a bányatermelését, illetve a teljesítményét ugyan annyira tudja fokozni, mint a rendes műszakok mellett, úgy, hogy a bánya ugyanannyit termel, ellenben munkabérekben sokkal kevesebbet kell kifizetni az üzemfenntartásra, vagyis a bányavállalat nem veszít semmit, veszíteni csupán csak a munkások veszítenek.

Azt hallottuk általában a háború utáni időkben, sőt még a legutóbbi időkben is, hogy mindenkinek le kell szállítani az igényeit, mert az állam és az ország képtelen mindazon javakat nyújtani, amelyet a béke éveiben nyújthatott volna. Mi munkások elju-

tottunk odáig, hogy ugyyszólván igényekről már nem is beszélhetünk, mi pusztán a megélhetésért küzdünk, nem tudjuk megérteni sehogysem, hogy akkor, amikor a munkásság minden igényéről ugyyszólván lemondott, pusztán a becsületes és tisztességes megélhetésért küzd, ugyanakkor a tőke birtokosai nem hogy a békebeli igényeket leszállították volna, hanem a béke idejében is csak a képzeletben létező fogalmak szerinti életmódot folytathatnak, nem tartják erkölcsatlenségnak azt, hogy ugyanakkor, amikor a bányászgyermek ugyszólván mezitelenül szaladgálnak a telepeken és mezitelenségük folytán elmulasztják az iskolákat, édesapjuk a föld mélyében küzd az életért, ugyanakkor a bányavállalatok igazgatóság tagjai százmilliókat visznek el a munka értékéül.

Ebben a kérdésben ugyan csak a kormányzatnak kötelessége beavatkozni és segítségére lenni a gyengébb félnek, a munkásnak. Amennyiben a munkásság magára lesz hagyatva megfogja találni a módját, miként kell a munkáltatóval szemben biztosítani az ő megélhetését, mert elvégre, ha joga van a vállalatnak a munkás által termelt értéket olyan áron áruba bocsájtani, hogy ez a vállalatnak megfelelő hasznot biztosítson, ugyan úgy joga van a munkásnak az ő munkaerejét ugyan olyan áron áruba bocsájtani, mint amelyből emberséges életmódját biztosítani tudja.

A bányamunkásság, amikor megalkotta Gazdasági szervezetét, tudatába volt annak, hogy a tőkével szemben erős küzdelemre kell készülnie, ebben a tudatban tömöríti az ország bányamunkásságát gazdasági szervezetének zászlaja alá, mert tisztában van vele, hogy csakis ez az egyetlen egy harci eszköz alkalmas arra, hogy a tőke és munka harcából győzedelmesen kerülhessen ki. Nem lehet a jövőben politikai hátttereket rajzolni, festeni a munkásság harca mögé, mert a munkásság minden politikai hátsó gondolat nélkül küzd gazdasági felszabadulásáért.

Singer varrófény bármilyen varrógépre utólag felszerelhető, praktikus és kiméli a szemet. Kérje annak gyakorlati bemutatását. Singer varrógép fióküzlet Salgótarjánban, a kath. teplotommal szemben.

A nyomoruság vámszedői.

Évtizedek óta folytatott a bányamunkásság gigászi küzdelmet, hogy a társaspenztárak ósdi, elavult és lelketlen intézkedéseit megváltoztassák. A bányamunkások követelése azonban meghaladásra nem talált, a nyugdíjasok, özvegyek és árvák jajsza a pusztába hangzott el. Mindenütt süket fülekre találtak a bányamunkások, akik az iparban a legnehezebb munkát végzik, játszanak az életükkel, állandóan a halállal néznek farkaszemet és a munka nyomorékaivá válnak, ezek sehol meghallgatásra nem találtak.

Folyton ígértették, hogy szociális törvényekkel fognak segíteni a nyomorgó nyugdíjasokon, özvegyeken és árvákon, azonban mindeddig csak az történt, hogy a népjóléti és munkügyi miniszter 1927. évi január 1-től életbe léptette a 4400 számú rendeletet, amely rendelettel a társaspenztárakat egy országos központba tömöríti és egyben ezen országos központnak a keretében újból megállapítja a nyugdíjkat.

Mikor a rendelet megjelent, az illetékesek, valamint a bányavállalatok igyekeztek ezen rendeletet olybá feltüntetni, hogy ez a rendelet a munkásság részére olyan változást hoz, amelyben kívánságait teljesítve látja. — Mi voltunk az elsők, akik már a megjelenés alkalmával rámutattunk azon súlyos sérelmekre, amelyek a rendeletet a végrehajtás alkalmával állandóan kísérik fogják.

A rendelet értelmében a nyugberek összegszerű megállapítása némi emelkedést mutatott, úgy, hogy az első látszatra nagyon sokan hitelt adtak annak a beállításnak, mely szerint a nyugdíjasok szomorú helyzetén enyhítettek. Mi már akkor rámutattunk a hibákra, sőt rámutattunk már jelőre a bekövetkezendőkre, azaz a vállalatok kapzsiságára is. Mi ismerjük a tőke természetrajzát, tehát előre tudtuk, hogy a vállalatok kifogják használni ezt a rendeletet is és igyekeznek a maguk részére lefőlözni mindazt, amit esetleg a rendelet a nyugdíjasok részére nyújtani kívánt.

A népjóléti miniszterium a rendelet megjelenése után igyekezett ezt oly színben feltüntetni, mintha a népjóléti miniszteriumot áthattotta volna a nyugdíjasok nyomorusága s most ezeknek a segítségére siet. Mi ezt a jóindulatot nem vonjuk kétségbe, azonban úgy látjuk, a miniszterium nem számolt azzal, hogy a nyomoruságnak is vannak vámszedői, akik azt, amit a népjóléti miniszterium a nyomorgók részére biztosítani kívánt és amennyivel magasabbra emelte a nyugbereket, az az összeg nem a nyugbereknek nyomorának az enyhítésére szolgál, hanem a vállalatok amugy is telt Wertheim szekrényeibe vándorol.

Még a nyugdíjasok meg sem kapták a magasabb nyugdíjakat, a vállalatok máris megtagadták a nyugdíjasoktól a tüzelőanyagot. Ezt tették a legnagyobb téli időben és kényszerítették a nyugdíjasokat, hogy a szükséges tüzelő anyagot készfizeset ellenében vásárolják meg.

Amikor az országos nyugbérpénztár központjában összeállították az íveket, amely szerint megállapítják a magasabb nyugbereket és az osztályoknak kiadták az utasítást, hogy 1-én fizessék már a magasabb, vagyis az új megállapított nyugbért visszamenőleg január 1-től, akkor a vállalatok elhatározták, hogy a nyugdíjasoktól megvonják a lakást. A vállalatok ezen elhatározásának végrehajtását Szövetségünk erélyes beavatkozással akadályozta meg. Azonban a vállalatok sehogysem tudtak bele-nyugodni abba, hogy ez a rendelet az ő részükre ne teremjen javakat, kibocsájtottak egy körrendeletet, mely a következőkép hangzik:

Körrendelet.

Az üzemfőnök uraknak.

Azokat a nyugbereket, akik társulati lakást foglalnak el, további intézkedésig megtűröm, bár lakásukban azonban f. évi május hó 1-től kezdődőleg lakáshasználati díjat tartoznak fizetni.

A lakásokért a használati díjakat a békében fizetett aranykoronában megállapított összegek 50 %-ában, pengőben számom meg, ideiglenesen a következőképen:

Barak vagy padláslakásért havi 1.50 P. Földszinti szoba konyhás lakásért havi 3.— pengő.

Földszinti 2 szoba konyhás lakásért havi 6.— pengő.

A lakásokban felszerelt villanyáramért égonként 50 pengőfillért fizessenek a nyugberek. Konyhában csak 10-es, szobában pedig 16-os égő használatát engedélyezem.

Azok a nyugberek, akik az üzemfőnökség tudomása szerint nyugbérükön kívül más egyéb jövedelemmel is bírnak, másutt dolgoznak, vagy hasznot hajtó foglalkozásuk van, a fentiekben megállapított lakáshasználati és áramdíjak kétszeresét fizetik.

Kivétel nélkül minden nyugbérés, aki lakást foglal el, tartozik ezért díjat fizetni még az is, aki dolgozó nőilen gyermekeivel lakik. A lakáshasználati díjat, valamint a villanyáramdíjat minden hó 1-ső napján a szállásmesterek szedik be és a pénzt a pénztárba, a kimutatást pedig a társaspenztárba küldjék be. Aki fizetési

kötelezettségének nem tesz eleget, arról haladéktalanul jelentés küldendő, hogy azzal szemben az elfoglalt lakás kiürítése iránt törvényesen intézkedhessünk.

Jelen rendeletben közből lakáshasználati díjak csak további intézkedésig maradnak érvényben. A nyugberekkel a jelen rendeletben használt «lakáshasználati díj» kifejezést használják, mert mi nem lakbért, hanem kifejezetten használati díjat kívánunk tőlük a lakásért.

Salgótarján, 1927. április 28-án.

Jó szerencsét!

(Aláírás) bányalagzató.

Ennek a rendeletnek a megjelenése olyan felháborodást váltott ki a bányatelepeken, mert egyszeriben elvonta a nyugdíjasoktól azt a nyugbér többletet, amelyet a népjóléti miniszter által kibocsájtott rendelet nyújtott. Szövetségünk központi irodáját nap-nap után tömegesen keresték fel nyugdíjasok és özvegyek, valamint a munkásság bizalmiférfiai is arra kériék a szövetség központját tegyen lépéseket a vállalatok ezen tulkapása ellen és igyekezzen a nyugdíjasokra súlyosodó terhet enyhíteni. Szövetségünk központi titkársága átértette ezen súlyos helyzetet és ennek enyhítésére f. évi május 1-én kerületi összvezetőségi ülésen foglalkozott a kérdéssel. Az összvezetőségi ülés utasította a központi titkárságot, hogy beadvánnyal forduljon a kormányhoz, amelyben kérje a kormányzatot, hogy a 4400 számú, a népjóléti miniszter által kibocsájtott rendeletet változtassa meg, emelje fel a nyugdíjakat, mert ezen nyugdíjakból a nyugdíjasok, valamint az özvegyek és árvák képtelenek a megélhetéshez szükséges eszközöket beszerezni. Egyben utasította a központi titkárságot, hogy ezen beadványban mutassa ki a kormány előtt, hogy a rendelet megjelenése, illetve életbelépése óta a nyugdíjasok ma kevesebb nyugbérösszeget kapnak, mint a rendelet megjelenése előtt.

Szövetségünk központi titkársága az utasításhoz híven kidolgozott egy beadványt a kormányhoz, amelyben párhuzamot von a régi nyugdíjak és a jelenlegi nyugdíjak között, mely szerint egy 20 szolgálati év után nyugberezett vājár a rendelet kibocsájtása előtt kapott nyugdíjként pénzben: 14.40 pengőt, szénjárándóságban 2.70 pengőt, lakás 3 pengő, világítás 1 pengő összesen 21.10. A rendelet kibocsájtása után kap ugyanaz a vājár 25 pengőt, azonban ebből kell fizetni a szénért 2.70 pengőt, lakásért 3 pengőt, világításért 1 pengőt, összesen 6.70 pengőt, úgy, hogy a végeredményben az előbbeni 21.10 pengővel szemben csak 18.30 pengő marad a nyugdíjasoknak, ehez járul még, hogy a szén fuvarozva kapták, most maguk fuvaroztatják. Ezen beadványnak a kidolgozása után a központi titkárság, hogy meggyőződést szerezzen adatai helyességéről felszólította a nyugdíjasokat, jelentkezzenek Salgótarjánban május 10-én a Szövetség központi helyiségében az adatok ellenőrzése céljából. Ennek a felszólításnak bámulatos eredménye volt és az adatok igazolására a Szövetségben megjelent körülbelül 1000—1200 nyugdíjas és özvegy, tekintettel a tömeges megjelenésre a központi titkárság gyűlés keretében folytatta le az adatok ellenőrzését.

Nyugdíjasok gyűlése Salgótarjánban.

Szövetségünk központi irodájának az az akciója, amelyben a nyugdíjasok súlyos helyzetének javítása érdekében közbenjárásra határozta el magát a kormány illetékes faktorainál, futótűzként terjedt el a bányatelepeken. Amikor a központi iroda ezen óhajának adott kifejezést, hogy ezen eljárásához szükséges, hogy a nyugdíjasok és özvegyek jelenjenek meg a szövetség központjában a szükséges felvilágosítás végett, a nyugdíjasok és özvegyek százai jelentek meg. Május 10-én, kedden délelőtt 9 órára volt jelezve a megbeszélés és a zuhogó esőben elaggott és megrokkant nyugdíjasok és özvegyek igyekeztek a szövetség központi helyiségébe. Szomorú látvány volt már az uccán, amikor a bicegő és elfuló rokkantak a rossz idővel dacolva, sok része az asszonyok által támogatva, vagy gyermekek által vezetettve vo-

nultak fel úgy, hogy mire a megbeszélés kezdetét vette, a tágas, nagy gyűlésterem alig volt képes befogadásukra.

9 után egynéhány perccel Telek József szaktárs üdvözölte a megjelenteket, ajánlataira elnöknek választották egyhangúlag Gasparin János szaktársat, aki megnyitotta a gyűlést s jelezte, hogy ez az első alkalom, mikor a nyugdíjasok gyűlésre jöttek össze, mert még eddig nem találkoztak senki, aki a nyugdíjasokat selyos helyzetében felkarolta volna. Ezután átadta a szót Csóka Vendel szaktársnak.

Csóka Vendel, a szövetség központi titkára bejelenti, hogy azért hívtuk össze a nyugdíjasokat, mert látjuk azt a nyomorúságot, amelyben a nyugdíjasok, özvegyek és árvák vannak. Tudjuk azt, hogy a nyugdíjasok képtelenek arra, hogy saját nyomorúságukon változtatni tudnának, azért mi, akik ma még dolgozunk, akikre azonban ugyanaz a sors vár, vállalkoztunk arra, hogy segítségükre legyünk. Sajnos mindnyájunknak az a sorsa, hogy életerejét munkában tölti el s amikor megrokkann, mint a kifacsart citromot eldobják. Szívet tépő látvány amikor az uccán járva azt látjuk, hogy emberek, akik egész életüket munkába gönyvedve töltik el a föld mélyébe, viaskodnak a halállal és ha a halál felett győzedelmeskednek és ifjúkorukban nem tudja őket elragadni a halál, aggkorára, amikor a bányászki szivta életerejét, sántán, bénán, meggönyvedve járnak házról-házra s alamizsnát kéregetnek, hogy nyomorult életüket valamilyen fenn tudják tartani. Szívfacsaró látvány az, amikor apró bányászgyermekek filléreket nyujtanak meggönyvedt, beteg, öreg koldusoknak, akik míg életrederő rendelkeztek, minden erejüket a munkának szentelték. A jutalom koldusbot és tarisznya.

Ennek az állapotnak a megszüntetéseért küzdöttek a bányamunkások évtizedeken keresztül, míg végre ez év január 1-ével életbelépett a 4400. számú munkaügyi és népjóléti miniszteri rendelet, amely némiképpen enyhíteni kívánta ezt a selyos helyzetet. Ez a rendelet azonban csak egyetlen egy célt ért el, azt, hogy a bányamunkások azzal, hogy munkahelyüket megváltoztatják nem veszítik el eltöltött szolgálati éveiket. Sajnos azonban a rendelet csak a jövő generáció számára biztosítja ezt is, mert akik ma elérték a rendeletben előírt évet, vagy korhatárt, azonban nem egy vállalatnál töltötték el az összes szolgálati éveiket, azoknak csak 1914. júliustól számítják a szolgálati éveket. Selyos büntetés ez a munkásságra nézve, mert a legtöbb esetben a munkás saját hibáján kívül álló okokból volt kénytelen munkahelyét változtatni.

A népjóléti miniszterium abban a hiszemben volt, amikor az új rendeletet életbe léptette, hogy a nyugberek felemelése enyhíteni fogja a nyugdíjasok helyzetét. A nyugdíjaknak a felemelése egyáltalán nem elegendő arra, hogy a nyugdíjasok, özvegyek abból fenn tudják magukat tartani, mert a felemelt összeg oly csekély, hogy abból a hónapok az egyik felén is alig képes a legszükségesebb élelmiszereket beszerezni úgy, hogy a másik felét koldulással kénytelen megszerezni. Dacára az új nyugberek alacsony megállapításának mégis a nyugberek, amikor tudomásukra jutott az, hogy a nyugbereket felemelték, bizonyos megkönnyebbüléssel sóhajtottak fel, azt hitték, hogy életsorsuk valamivel megkönnyebbül. Korai volt a nyugdíjasok ebbeli öröme, mert mire a rendelet végrehajtása bekövetkezett és a magasabb nyugdíjak kifizetése megkezdődött, akkorra a vállalatok gondoskodtak arról, hogy ezt a többletet ők vágják zsebre. Megfizették a nyugdíjasokkal az eddig élvezett szénjárándóságot, a lakás és villanydíjat úgy, hogy végeredményben kevesebbet kap kéréshez, mint a rendelet megjelenése előtt.

Ennek az állapotnak a megszüntetése a szövetség központi titkársága elhatározta, hogy beadvánnyal fordul a kormányhoz. — Ennek a beadványnak a támogatására felkéri a kerület országgyűlési képviselőjét, dr. Sztranyavszky Sándor belügyi államtitkár urat, akit arra kér úgy a dolgozók, mint a nyugdíjas agók, özvegyek és árvák nevében, hogy egész tekintélyének latbavetésével siessen a nyomorgó nyugdíjasok segít-

ségére. — Felolvassa a beadvány szövegét, mely a következőképen hangzik:

Méltóságos dr. Sztranyavszky Sándor m. kir. belügyminiszteri államtitkár urnak Budapest.

Méltóságos uram!

A salgótariáni nyugdíjasok szomorú helyzetéről már több ízben tettünk panaszt Méltóságodnál. A legtöbb rávilágítottunk arra a körülményre, hogy a vállalatok megvonták a nyugdíjasoktól az eddig nyujtott szénjárándóságot, ugyancsak felhívtuk Méltóságod figyelmét arra is, hogy a szénjárándóság megvonását követni fogja a társulat tulajdonát képező lakások felmondása is. Az utóbbiakban csak annyiban tévedtünk, hogy a lakásokat még nem mondták fel, de a nyugdíjasokat kötelezték a mellékelt körredekletben feltüntetett házbérek fizetésére. Igaz ugyan, hogy a társulat által követelt lakberek nagyon minimálisak, de a jelenlegi nyugdíjból annak megfizetése is selyos terheket von a nyugdíjasokra. Különösen selyos kifogás alá esik a kiadott körredeklet azon rendelkezése, ami kimondja, „hogy ha valaki nyugdíja mellett még külön foglalkozásban van, akkor a lakbér kétszeresét tartozik fizetni.” Ennél még selysabb a rendelet azon rendelkezése, amely úgy rendelkezik, hogy „a nyugdíjas még akkor is tartozik a lakásért fizetni, ha a társulatnál dolgozó gyermekeivel lakik.” Az kétségtelen, hogy a nyugdíjasok legnagyobb része a jelenlegi nyugdíjak mellett kénytelen valamilyen foglalkozást üzni, mert különben megélni teljesen képtelen volna. De meglehet állapítani, hogy a nyugdíjasok nagyobbik része a bányatársulat kötelékébe van foglalkoztatva, természetes a legminimálisabb alamizsna mellett, tehát a bányatársulat igazgatósága a kiadott rendelettel a további foglalkozásukat is megnehezíti még azoknak is, akik ezideig foglalkozást, vagy munkaalkalmat vállaltak, azokat a nyugdíjasokat pedig, akik rokkantságuknál fogva teljesen képtelenek dolgozni, a szószeros értelemben koldusbotra juttatja.

A társulárak központosítása előtt érvényben volt nyugdíjak s a jelenlegi nyugdíjak alapján a következő számításokat eszközöltünk:

1926-ban 20 éves szolgálat után nyugb. volt: nyugdíj szén lakás világ. összesen

I. cs. 19.20 2.70 3.— 1.— 25.90 pengő.
II. „ 14.40 2.70 3.— 1.— 21.10 „
III. „ 9.60 2.70 3.— 1.— 16.30 „

1927-ben (új) összes nyugbér: I. cs. 32.— pengő, II. cs. 25.— P. III. cs. 16.80 pengő.

A fentebb látható számítások világosan igazolják, hogy a bányatársulárak központosításával történt nyugdíjak emelkedése nem a nyugdíjasok javára, hanem kifejezetten a bányavállalatok javára történtek. Mert azt a minimális emelkedést, ami a nyugdíjaknál mutatkozott, a bányavállalatok a szénjárándóság megvonásával és a lakbérfizetések kiadásával majdnem teljesen visszafizettetik. Ehez még hozzájárul az a körülmény is, hogy a nyugdíjasok a szénjárándóságukat a bányatársulattól fuvarozva is ingyen kapták, most ha a nyugdíjas szénét vásárol, saját költségén szállítatja el, olyan horribilis fuvarköltségeket fizet, amely a még megmaradó nyugdíjakat ugyszólván teljes egészében igényli. Így tehát megélhetésre és ruházkodásra a fentiek beszerzése után a nyugdíjasnak jóformán egy fillérje sem marad.

A fenti szomorú állapot a munkásság között meglehetősen nagy izgalmat keltett, mert minden munkás tisztában van azzal, hogy a nagyon sok milliórdot képviselő bányavállalatnak igazán nincs szüksége arra az összegre, mely összeget szénben, de különösen lakbérben szerez magának. A munkásság előtt a bányavállalat ezen intézkedése ismételt nagy bizalmatlanságot váltott ki a munkaadóval szemben, mert az eddigi magatartása arról győzte meg, hogy a vállalat ily irányú intézkedései nem lesznek alkalmasak a munkaadó és a munkások között fenálló ellentétek kiküszöbölésére, sőt ellenkezőleg, mindinkább arról győzi meg a munkásságot, hogy a munkaadók a munkásság szomorú helyzetét egyáltalán nem tartják szem előtt, amikor saját érdekeik előtérbe helyezésével ismételtén vagyonszaporulatot érhetnek el.

Szövetségünk megbízásából arra kérjük

Méltóságodat, sziveskedjék megszívlelés tárgyává tenni és magas befolyásával oda hatni, hogy a nyugdíjasok szomorú helyzetéről feltárt panaszok mihamarább megnyugtató intézkedést nyerjenek. Bizva Méltóságodnak a munkásság iránt eddig is tanusított megértő pártfogásában vagyunk, kiváló tisztelettel.

Salgótarján, 1927. május 10.

Fajd Pál, s. k. eln. Csóka Vendel, s. k. titk.

A beadvány felolvasása után megkérdezte a hallgatóságot hozzájárulnak-e ezen beadvány benyújtásához, mire a hallgatóság a szószeros értelemben zokogásba fuladó hangon kérte a szövetség központi titkárát, hogy járjon el az illetékes helyeken és tolmácsolja a nyugdíjasok fájdalmát. Ezután az elnök zárszavában bátorította a hallgatóságot és rámutatott arra, hogy ugyan akkor, amikor Szövetségünk ebben a mindenkit fájdalomosan érintő selyos kérdésben állásfoglalásra kérte a nyugdíjasokat, akadtak lelketlen, magukat munkásvezetőknek nevező egyének, akik megakarták hiusítani, hogy Szövetségünk ebben a kérdésben eljárasson. Azonban a nyugdíjasok átérték a helyzet komolyságát és teltették magukat, nem ülték fel az aljas egységbontóknak, ekkor öklöbszorult kezekkel, fenyegetve hangzottak el a hallgatóság részéről Peyer Károly, Fodor József, Odorinszki és társainak a nevei, akik ezt az akciót megakarták akadályozni. Hangoztatta a hallgatóságot, elég volt már az ö bolonditásaikból, többé nem ülnek fel nekik. Gyűlést a legnagyobb rendben bezárták.

Szövetségünk központi titkára Csóka Vendel a d. u. gyorsvonattal utazott Budapestre, hogy az elfogadott beadványt illetékes helyre juttassa, erről a nyugdíjasok tudomást szereztek és tömegesen vonultak ki az állomásra agók, özvegyek és árvák, ahol újjólag megismételték kérésüket, hogy illetékes helyen tolmácsolja fájdalmukat s igyekezzen enyhítést szerezni. Csóka Vendel megnyugtatta a kivonultakat, legyenek türelemmel, mindent elfog követni, hogy a Szövetség akcióját siker koronázza és a nyugdíjasok selyos helyzetét enyhítse.

Csoportalakítás.

Komlón f. hó 8-án, az ottani bányamunkások nagy lelkesedése mellett megalakítottuk szövetségünk komlói helgicsoportját. Régi vágya teljesült az ottani bányamunkásoknak. Ezen csoportalakításra már hónapok óta készültek. Végre fáradozásukat siker koronázta és ezen verőfényes májusi vasárnap délután a bányamunkások százai jöttek össze, hogy tömeges megjelenésükkel juttassák kifejezésre kívánságukat. A gyűlés a Dorn-féle vendéglő különtermében volt összehívva, azonban a tágas terem kicsinynek bizonyult, nem tudta befogadni az érdeklődők nagy tömegét, úgy, hogy a hallgatóság egy tekintélyes része a külső helyiségekbe és az udvarra szorult, úgy hallgatták a gyűlés lefolyását. Pont 3 órakor Lerch Antal szaktárs üdvözölte a megjelenteket az egybehívók nevében, ajánlatára a gyűlés vezetésére nagy lelkesedéssel elnöknek: Bernhardt Henrik, jegyzőnek: Cukor István, jegyzőkönyv hitelesítőnek: Huth Ferenc és Schreiber István szaktársakat választották meg.

Az elnök megnyitó beszéde után, amelyben örömeinek adott kifejezést, hogy végre eljutottak odáig, hogy a munkásság szervezését egészséges alapra tudják helyezni, kérte a munkásokat, hallgassák meg figyelemmel az előadók által ismertető napirendet, tegyék megfontolás tárgyává lépésüket és azután határozzanak a csoport megalakítása fölött, mert szerinte ez a lépés sorsdöntő lesz az ő jövő munkájukban és boldogulásukban. Utána Kraft Jenő szövetségünk Pécs-kerületi titkára bízottotta a munkásokat, rámutatott arra, hogy milyen sok fáradságos munkába került, amíg odáig eljuthattunk, hogy a bányamunkások helyesirányu szervezetét megalkothattuk. Felhívta a komlói munkásságot csatlakozzanak és tömörüljenek szövetségünk zászlaja alá.

Batta Gyula Salgótarjánból, a szövetség központi részéről ismertette a szervezkedés célját, összehasonlítást tett a munkásság szervezeteinek a fokozatos fejlődéséről, rámutatott azon kinövésekre, amelyek az idők folyamán kialakultak, párhuzamot vont a külföldi szakszervezetek és a magyarországi szakszervezetek működése közötti különbségekre. Kimutatta, hogy a külföldi szakszervezetek igyekeznek

függetleníteni magukat a politikai pártoktól, mert a szakszervezetek csak úgy tudnak megfelelni azon kívánalmaknak, hogy a munkásság gazdasági érdekeinek a védelmet kellőképpen érvényre tudja juttatni. A bányamunkások ugyan csak belátták azt, hogy gazdasági érdekeiket csakis úgy tudják megvédeni, ha szervezetüket függetlenítik mindenféle politikai párttól és összes energiájukat gazdasági térre összpontosítják. Ez a tudat vezérelte a salgótarjáni bányamunkásokat, amikor szövetségüket megalkották. Ennek a harcnak a sikeres lefolytatása érdekében hívja csatlakozásra a hallgatókat.

Csóka Vendel szövetségünk központi titkára ismertette azokat az okokat, amelyek miatt a Salgótarján-vidéki bányamunkások 1926. szept. havában kiváltak a Magyarországi Bányamunkások Szövetségéből, rámutatott a bányamunkások nagy nyomorúságára, amely Salgótarján-vidéken volt, amikor a salgótarjáni bányamunkások nyomoruk enyhítésére akciót indítottak, amely akció meglepő eredménnyel járt és sikerült a salgótarjániak részére munkaalkalmat teremteni, azzal fordultak a Bányamunkás Szövetség vezetőségéhez, hogy tekintettel arra, hogy nyomoruk közepette nem voltak képesek tagsági járulékat befizetni, most amikor ismét munkaalkalomhoz jutottak, lehetetlen az elmaradt járulékokat a magas járulékok mellett utánpótolni, szállítsa le a központ a tagsági járulékokat, hogy ez által lehetővé tegye részükre szervezetük kiépítését. A Bányamunkás Szövetség központi irodájának vezetője Peyer Károly, ellenállást fejtett ki, nem ismertette meg sem az ország bányamunkásaival, sem az országos központi vezetőség tagjaival a tényleges helyzetet, hanem az egész mozgalmat személyes tere terelte és a régi módszer szerint, személyes harcot folytatott a salgótarjáni munkások vezetőivel. Amikor a salgótarjániak tiltakoztak az ellen, hogy az ő súlyos sérelmeiket a személyeskedés mocsarába fullassa, követelték kivánságuk teljesítését, akkor Peyer kijelentette, „inkább menjen tönkre a Bányamunkás Szövetség, de mégsem enged a salgótarjániak kivánságának a teljesülését.” Ezekután a salgótarjániaknak nem maradt más hátra, mint hogy kiváltak a szövetségből és külön helyi szervezetet létesítettek, amelyben a tapasztalatok alapján már eleve kizárták azt, hogy az ő gazdasági harcaikat politikai szempontból bírálják el, ezért a szervezetüket minden politikai párttól függetlenítették. A megalkulás után megkezdtek működésüket, a tagsági járulékokat az előző tagsági járulékoknak a felében állapították meg és bámulatos, hogy szervezetük nagyon rövid idő alatt bebizonyította, hogy az alacsonyabb tagjárulékokkal lehet eredményes munkát folytatni. A munkásság nagyon sok súlyos sérelmét, amelyet az előző időben a régi Szövetség keretén belül nem lehetett orvosolni, most, amikor szervezetünk kizárólag gazdasági kérdésekkel foglalkozott ezen sérelmek orvoslása sikerült.

Ezen sikerek arra buzdították a salgótarjániakat, hogy szervezetüket országos jellegűvé tegyék és segítségére legyenek az egész ország bányamunkásságának. Eljutottunk az alapszabályok országos jóváhagyásához, tehát most az alapszabályok alapján eljöttünk, hogy a komlói bányamunkásokat táborunkba állítsuk és ezentúl minden ügyes-bajos dolgaik és sérelmeik orvoslására segítségükre legyünk.

A gyűlés hallgatói az összes felszólalókat kitűző lelkesedéssel fogadták és felszólalásaikat

állandó tetszésnyilvánítással hallgatták végig. Nagy lelkesedéssel egyhangulag mondták ki a csoport megalakulását. Ezután megválasztották egyhangulag a helgicsoport vezetőségét. Elnök: Lerch Antal, másodeelnök: Schreiber István, jegyző: Czukor István, pénztárnok: Klesch Henrik, ellenőrök: Kertész József és Halupa Lipót, választmányi tagok: Appel Keresztély, Matula József, Reinhard Leonárd, Dóczi Imre, Novák János, póttagok: Rosipál Alajos és Lerch Pál. A választás után az elnök megköszönte a hallgatóság figyelmét s felkérte őket, hogy a megválasztott vezetőséget támogassák nehéz munkájukban. Meg kell említeni, hogy Peyer és Bertrandék azon fáradoztak, hogy a csoport alakulását megghusítsák, ennek érdekében először megkísérelték ocsmány hazugságokkal a komlói munkásságot félrevezetni, amikor ez nem sikerült, mert a komlóiak nem ültek fel hazudozásaiknak, akkor azt híresztelték, hogy a komlóiak elűzték az új szövetségnek a kiküldöttjeit. Erre a rágalomra megadták a feleletet Bertrand és társainak azzal, hogy Bertrandot a telepről szószoros értelemben kiutasították. Az ország munkássága előtt való felelet pedig a komlóiak részéről a fenti gyűlésnek lelkes lezajlása.

Utolsó erőfeszítésként elküldték csatlósait a komlói gyűlésre, akiket arra béreltek fel, hogy a gyűlés méltóságát teljes lefolyását megzavarják. Ez azonban Bertrandék legnagyobb fájdalomára nem sikerült, mert az első szónál oly erővel utasították vissza a komlóiak a bérencek erőlködéseit, hogy a vezetőségnek erőiesen közbe kellett lépni, nehogy a bérencek látható nyomokkal hagyják el a helyiséget. Ez az eset szolgáljon a bérenceknek példának a jövőben, hogy ne üljenek fel biztatóiknak, akik a maguk saját bőrét féltik és a mások bőrét akarják vásárra vinni.

Olaszország új munkaalkotmánya a tulajdon és munka védelmére.

(Folytatás és vége.)

28. cikk. A hivatásos egyesüléseknek joga és kötelessége védelmezni a tagokat, esetleg a nem tagokat is. Ezen támogató működésüket saját szerveikkel gyakorolják, másra át nem ruházhatják, legfeljebb általános természetű okokból, melyek meghaladják az egyes termelő kategóriák érdekkörét.

29. cikk. A hivatásos egyesüléseknek legfontosabb feladata a nevelés és oktatás, különösen az ipari oktatás. — Támogatniuk kell a munkások nevelését és a munkások otthonok országos megszervezésének munkáját.

30. cikk. A nagy tanács bizik abban, hogy a kormány fejének és a szervezetek miniszterének kezdeményezésére a többi érdekelt miniszterrel együtt olyan törvényes rendelkezéseket készít elő, amelyek szükségessége a kollektív munkaviszony és az állam testületi szervezete jogi rendezéséről szóló a fasiszta törvényhozás által ma megállapított és gyakorlatilag alkalmazásban levő elvek kihirdetésére.

Elhatározta a tanács, hogy az 1927. év folyamán a munkachartában foglalt rendel-

kezések alapján kötik meg, újítják meg és módosítják a kollektív munkaszerződéseket. A szerződések időtartamát úgy kell megállapítani, hogy a vállalatoknak bőséges idő álljon rendelkezésükre az új pénzügyi helyzethez és a nemzetközi verseny nehézségeihez való alkalmazkodásra.

A harminc cikkelyben sok olyan alapvető gondolat van lefektetve, amely a munkásmozgalmában radikális változást van hivatva teremteni. Azonban a munkacharta alkalmazása a gyakorlatban még sok törvényes intézkedést kell, hogy életre keltsen.

Ugyanis nincs tisztázva a sztrájk kérdése, mert az egész munkachartában egyszer sem fordul elő a sztrájk szó, vannak egyes kitételek, amikor azt mondja, hogy az állam csak akkor avatkozik bele a vállalkozásba, ha az állam politikai érdekei forognak kockán, továbbá, a munkásegyletek a munkaügyi tanácsokhoz fordulhatnak, amely dönt. Ezzel azonban nincs tisztázva az a kérdés, hogy mi történik akkor, ha a felek nem tudnak megegyezésre jutni.

Ugyancsak nem írja körül világosan a szakszervezetek viszonyát. Ugyanis beszél olyan egyesületről, amely állami felügyelet alá van helyezve, azonban hézagot hagy arra nézve, mely szerint vannak olyan szervezetek is, melyek nincsenek felügyelet alá helyezve. Csak az állami felügyelet alá helyezett egyesületeknek adja meg a jogot, hogy tagjaira illethet rójjon. Mit gondolnak, a többi egyesület miből fogja fentartani adminisztrációját.

Kötelességévé teszi a szakszervezeteknek, hogy tagjaik fölött munkaképességük és erkölcsi értékük szerint különbséget tegyenek, azonban a munkáltatónak adja meg a jogot, hogy azután az így fel- vagy leértékelt munkások között válogasson. Ez teljesen ellentétes egymással, mert vagy jó az értékelés és akkor joga senkinek sincs válogatni, de ha válogatnak, akkor semmi szükség a szakszervezetek értékelésére, mert ez csupán arra jó, hogy a szervezetek és munkások között az egyenlenséget szítsa. — Kiköti, hogy a munkásnak lelkiismeretesen és intenzíven kell betartani a munkaidőt, azonban egy szóval sem kötelezi a munkaadót a tisztességes bánásmód tekintetében.

Ugyancsak különféle büntetéseket állapít meg a munkással szemben, a büntetés elbírálását pedig a munkaadóra bizza, de egyetlen büntetésről sem emlékezik meg a munkaadóval szemben.

Még sorolhatnánk tovább; azonban majd a gyakorlat megmutatja, hogy mennyi hiányossága és méltatlansága van a munkásság szempontjából a munkachartának.

SINGER
varrógép

RÉG BEVÁLT JÓ MINŐSÉGBEN

Kedvező fizetési feltételek

SINGER VARRÓGÉP
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Salgótarjánban,

Fő-utca 75. szám alatt

a r. kath. templommal szemben.

KESZLER ÁRPÁD

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

SALGÓTARJÁN. Fő-utca 480.

Értesítem az i. t. vásárló közönséget, hogy üzletemben **rőtűs-, rövid áru, munkáruhák, gyermekruhák, ingok, harisnyák,** olcsó árban beszerezhetők. Aki nálam 40 pengő értékben vásárol **ingyen kap egy pontos járású zsebkönyvet, 3 évi írásbeli jótállással,**

Tisztelettel **Keszler Árpád.**

Hirdessen

A Bányász-ban.